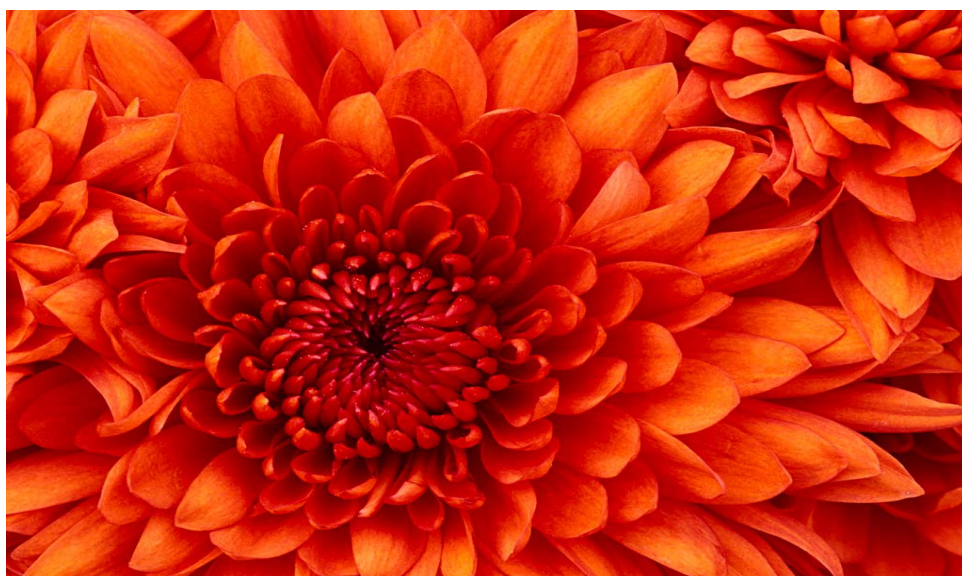

Revisionsrapport

***Granskning av delårs-
rapport 2011***

***Landstinget i Jönköpings
län***

*Elisabeth Björk
Lena Härelind
Viveca Karlsson
Jean Odgaard*

Oktober 2011

Innehållsförteckning

1	Sammanfattande bedömning	1
2	Inledning	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Syfte, revisionsfrågor och avgränsning	3
2.3	Revisionskriterier	3
2.4	Metod	4
3	Granskningsresultat	5
3.1	Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	5
3.2	God ekonomisk hushållning	7
3.2.1	Finansiella mål	7
3.2.2	Mål för verksamheten	8
3.3	Den översiktliga redogörelsens (förvaltningsberättelsens) innehåll och struktur	9
3.4	Resultatanalys	10
3.5	Nämndernas budgetuppföljning och prognos	10

1 Sammanfattande bedömning

PwC har på uppdrag av landstingets förtroendevalda revisorer granskat landstingets delårsrapport för perioden 2011-01-01 – 2011-08-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2011.

Syftet med granskningen är att ge landstingets revisorer ett underlag för sin bedömning av om delårsrapporten är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål som landstingsfullmäktige beslutat. Revisorernas uttalande avges i den bedömning som de avlämnar till landstingsfullmäktige i samband med att delårsrapporten behandlas.

Resultatet för perioden är positivt med 297 mnkr (392 mnkr), vilket är 95 mnkr lägre än motsvarande period föregående år. Prognosen för helåret pekar mot ett överskott på 235 mnkr. Prognostiserat överskott enligt blandmodellen uppgår enligt uppgift till 227 mnkr, vilket skulle innebära att balanskravet kommer att uppfyllas.

I landstingets delårsrapport framgår att diskonteringsräntan för pensionsskulden ska sänkas med 0,75 procentenheter från 2012, vilket innebär att skulden kommer att öka. "För landstinget medför räntesänkningen att det egna kapitalet försämras med ca 560 mnkr utöver vad som framgår i denna rapport". Noteras att i prognostiserat helårsresultat ovan har landstinget inte tagit hänsyn till effekter av SKLs beslut om att sänka diskonteringsräntan i pensionsskulsberäkningen. Hur denna sänkning kommer att påverka resultatet och balanskravsutredningen för år 2011 har ännu inte behandlats av RKR.

Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömning av landstingets delårsrapport:

- Delårsrapporten är inte upprättad utifrån kraven i lag om kommunal redovisning avseende pensionerna. Fullfondering tillämpas istället för blandmodellen som lagen kräver. Vidare avviker – enligt vår uppfattning - beslutet om snittning av de finansiella kostnaderna för pensionerna från vad som är god redovisningssed. Vi bedömer dock att redovisat resultat för delårsperioden i allt väsentligt är rättvisande utifrån de redovisningsprinciper som landstinget tillämpar för pensionerna. Resultatet enligt blandmodellen (osnittad) hade varit ca 5 mnkr lägre.
- Vi instämmer i landstingsstyrelsens bedömning av måluppfyllelsen för de två finansiella mål som avrapporteras i delårsrapporten. Det övriga finansiella målet som fullmäktige beslutat om kan vi inte bedöma, eftersom detta inte har avrapporterats i delårsrapporten (görs i årsredovisningen).
- Vi har i vår granskning inte funnit något som tyder på att måluppfyllelsen avseende verksamheten för de mål som avrapporteras är oförenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten i budget 2011. Prognos för helårsutfallet lämnas dock inte och det finns också ett tjugotal mål/systemmätetal för verksamheten som inte har avrapporterats i delårs-

rapporten (görs i årsredovisningen). Det faktum att två tredjedelar av redovisade verksamhetsmål är helt eller delvis uppfyllda per tertial 2 indikerar att verksamhetsstyrningen är verkningsfull. Vi konstaterar samtidigt att nästan en tredjedel av målen inte uppnås. Vi bedömer därför att måluppfyllelsen inte når upp till de mål om god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Baserat på den samlade information som ges i delårsrapporten är det för oss svårt att bedöma förutsättningarna för att samtliga verksamhetsmål kommer att uppnås.

- Vi bedömer att förvaltningsberättelsen är strukturerad och följer de direktiv som ges från fullmäktige i form av budget. Det finns dock utrymme för förbättringar vad gäller beskrivning av exempelvis omvärld, rapportering av sjukskrivning och redovisning av pensionsmedelsförvaltningen.

2 Inledning

2.1 Bakgrund

Kommuner och landsting är enligt den kommunala redovisningslagen (KRL), skyldiga att minst en gång om året upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten från årets början.

KL 9 kap 9 a §

Revisorerna skall bedöma om resultatet i delårsrapporten som enligt 8 kap. 20 a § skall behandlas av fullmäktige och årsbokslutet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning skall biläggas delårsrapporten och årsbokslutet.

Revisorernas bedömning av delårsrapporten ska grundas på det ekonomiska resultatet och uppfyllelsen av fullmäktiges mål för ekonomi och verksamhet.

2.2 Syfte, revisionsfrågor och avgränsning

Granskningen syftar till att bedöma om delårsrapporten ger svar på följande revisionsfrågor.

- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?
- Är resultaten i delårsrapporten, enligt landstingsstyrelsens bedömning, förenliga med de av fullmäktige fastställda finansiella målen, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?
- Är resultaten i delårsrapporten, enligt landstingsstyrelsens bedömning, förenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten, d.v.s. finns förutsättningar att målen kommer att uppnås?

Granskningen har utförts enligt god revisionssed. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om delårsrapporten i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i delårsrapporten. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

2.3 Revisionskriterier

Landstingsstyrelsen är ansvarig för upprättandet av delårsrapporten som enligt 8 kap 20 a § KL ska behandlas av landstingsfullmäktige.

Granskningen av delårsrapporten innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen och lag om kommunal redovisning
- God redovisningssed
- Interna regelverk och instruktioner
- Fullmäktigebeslut

2.4 Metod

Granskningen har utförts genom:

- Analys av relevanta dokument
- Granska specifikationer och underlag till väsentliga balansposter i den omfattning som krävs för att i allt väsentligt säkerställa en rättvisande redovisning
- Översiktlig analys av resultaträkning samt resultatprognos för året
- Översiktlig analys av nyckeltal för verksamhet och ekonomi i den omfattning som krävs för att bedöma om resultatet är förenligt med de av fullmäktige fastställda målen
- Intervjuer med berörda tjänstemän

Granskningen är inte lika omfattande som granskningen av årsredovisningen utan mer översiktlig. Granskningen är dessutom mer inriktad på analytisk granskning än på substansgranskning.

3 Granskningsresultat

3.1 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Den upprättade delårsrapporten omfattar perioden januari – augusti vilket är i överensstämmelse med KRL (Lagen om kommunal redovisning) där det sägs att delårsrapporten ska omfatta minst sex och högst åtta månader. Resultatet för perioden januari – augusti uppgår till 297 mnkr.

För pensionerna tillämpas fullfonderingsmodell istället för blandmodell. KRL anger att blandmodellen ska tillämpas. Ett negativt eget kapital om 595 mnkr redovisas i delårsbokslutet som en effekt av att ansvarsförbindelsen för pensionerna sen tidigare har lyfts in i balansräkningen. Vidare har det skett en snittning¹ av de finansiella kostnaderna för pensionerna avseende åren 2010-2012. Resultat enligt blandmodellen framgår inte i delårsrapporten. Orsaken till detta framgår i avsnittet om redovisningsprinciper. Om blandmodellen hade tillämpats så hade delärets resultat varit ca 5 mnkr lägre än det nu redovisade om 297 mnkr. I denna beräkning ingår inte heller någon snittning för de finansiella kostnaderna som avser pensionerna inom ramen för blandmodellen.

Landstingets delårsrapport består förutom förvaltningsberättelse av resultaträkning, balansräkning och kassaflödesanalys. Jämförelse med samma rapportperiod under det närmast föregående räkenskapsåret görs i denna delårsrapport beträffande resultaträkningen, men inte för balansräkningen och kassaflödesanalysen.

Periodiseringen av statsbidrag har i huvudsak skett enligt god redovisningssed och de avvikelser som noterats har ingen väsentlig påverkan på delärets resultat. De tar i stort sett ut varandra, se nedan.

Sjukskrivningsmiljarden redovisas fortfarande enligt kontantprincipen, vilket innebär att bidraget för år 2010 bokförs år 2011. Förfaringssättet påverkar inte nämnvärt delärets resultat.

Periodisering i delårsbokslutet har inte skett avseende Patientsäkerhetssatsningen. För denna beräknar landstinget få ett bidrag om 10,4 mnkr för år 2011 och 8/12 av detta uppgår till 6,9 mnkr.

För vårdgarantin bedöms uppbokad fordran vara för hög med 3 mnkr (stående uppbokningen för en månad som avräknas vid årets slut), eftersom landstinget inte får något alls för augusti månad.

Upphandlingen avseende HPV-vaccin har ånyo överklagats vilket innebär att erhållna medel för år 2011 bör periodiseras, om samma princip tillämpas som för år 2010. Periodisering har inte skett i delårsbokslutet, men gjorts fr o m september månad. Intäkter om ca 2,2 mnkr borde ha skuldförts i delårsbokslutet men är redovisade som intäkter (ingår i generella statsbidraget).

¹ Snittningen innebär att de totala finansiella kostnaderna för åren 2010-2012 enligt KPAs prognoser fördelas på tre år. Enligt delårsrapporten framgår att syftet är att utjämna effekten av ryckigheten i basbeloppsförändringarna och den s.k. bromseffekten mellan åren.

För slutavräkning av skatteintäkter avseende år 2010 periodiseras 8/12 i delårsbokslutet. Vi anser fortfarande att den förändrade slutavräkningen för år 2010 inte har med 2011 att göra, varför hela förändringen utifrån den senaste aktuella prognosen bör bokföras direkt. Om så skett hade periodens resultat förbättrats med 8,5 mnkr.

Fr o m år 2010 har det belopp som tidigare avsatts till Patientförsäkringen LÖF omvandlats till en skuld på vilken ränta skall betalas. Omklassificering från avsättning om 217 mnkr till långfristig skuld 217 mnkr behöver således ske i bokföringen.

Vad gäller anvisningar och interna föreskrifter så går sådana ut till förvaltningarna.

Vår redogörelse och bedömning avseende förvaltningsberättelsens innehåll och struktur redovisas i rapportens avsnitt 3.3.

Bedömning

Vi bedömer att delårsrapporten inte är upprättad utifrån kraven i lag om kommunal redovisning. Detta eftersom pensionerna redovisas enligt fullfonderingsmodellen istället för blandmodellen som KRL kräver. Resultat och ekonomisk ställning om blandmodellen istället hade tillämpats framgår inte i delårsrapporten.

Vidare saknas jämförelsetal till balansräkningen. Motiv till avvikelsen från KRL 9:3 saknas i delårsrapporten.

Landstinget har i budgeten för år 2010 beslutat att periodisera/snitta de finansiella kostnaderna för pensionerna på tre år. För år 2010 innebar det att resultatet belastades med ytterligare kostnader jämfört med om snittning inte skulle ha skett, dvs kostnader togs i förtid. För år 2011 har förfaringssättet istället inneburit lägre kostnader än om snittning inte hade skett. Förfaringssättet avviker enligt vår uppfattning från vad som är god redovisningssed.

Vi bedömer dock att redovisat resultat för delårsperioden om 297 mnkr i allt väsentligt är rättvisande utifrån de redovisningsprinciper som Landstinget i Jönköpings län tillämpar för pensionerna. Resultatet enligt blandmodellen (osnittat) hade varit ca 5 mnkr lägre.

Vår bedömning är vidare att de föreskrifter och anvisningar som finns ger förutsättningar för att delårsrapporten ska uppfylla de krav som KRL ställer, med undantag för pensionsredovisningen.

3.2 God ekonomisk hushållning

Delårsrapporten inleds med ett verksamhetsavsnitt som visar landstingets verksamhetsområden där varje område beskrivs enligt de övergripande perspektiv som landstingsfullmäktige har beslutat om i budget 2011. De områden som redovisas är primärvård, specialiserad vård, tandvård, övrig hälso- och sjukvård, utbildning, kultur, allmän regional utbildning samt trafik och infrastruktur. Följande perspektiv redovisas:

- Medborgar- och kundperspektiv
- Process- och produktionsperspektiv
- Lärande- och förnyelseperspektiv
- Ekonomiskt perspektiv

Delårsrapporten innehåller även information om medarbetare och miljö.

Landstingsfullmäktige har beslutat om mål och måttal. Bilagan till delårsrapporten omfattar 60 systemmåttal och mål, varav resultatet per delår redovisas för 38 av dessa. Resultatet för övriga systemmåttal i bilagan rapporteras i årsredovisningen.

I budget för år 2011 redovisas övergripande strategiska mål och strategiska mål per verksamhet. Vidare finns en beskrivning av landstingets styrmodell. De övergripande strategiska målen och de strategiska målen per verksamhet är inte i sig själva mätbara utan konkretiseras i form av framgångsfaktorer och mätbara systemmåttalen. Om systemmåttalen nås, nås även de strategiska målen.

Nedan finns en redogörelse över måluppfyllelse av målen för god ekonomisk hushållning uppdelat i finansiella mål/systemmåttal och verksamhetsmål/systemmåttal för verksamheten.

3.2.1 Finansiella mål

I delårsrapporten görs en överskådlig avstämning mot två av landstingets finansiella mål som fastställts i budget 2011:

Finansiellt mål, fastställt av fullmäktige i budget 2011	Utfall i prognos 2011	Landstingets bedömning måluppfyllelse
Resultat - resultatet ska vara minst 2 % av skatter och statsbidrag	Resultat – Prognostiserat resultat efter andra tertialet beräknas till 2,9 % av skatter och statsbidrag	Målet kommer att uppfyllas

Investeringar i fastigheter och inventarier ska finansieras med egna medel.

Resultatet uppgår till 98,9 %

Målet om egenfinansiering av investeringar bedöms i stort sett kunna nås.

Vidare finns ett finansiellt mål för genomsnittlig årsavkastning vilket redovisas i samband med årsbokslut 2011.

Bedömning

De två finansiella mål som redovisas i delårsrapporten bedöms av landstinget att komma att uppnås under år 2011. För det tredje målet saknas rapportering och därmed bedömning av måluppfyllelsen varför vi inte kan uttala oss om dessa.

3.2.2 Mål för verksamheten

I delårsrapporten kommenteras mål och systemmätetal i löptext under respektive verksamhet. Vidare hänvisas till en bilaga med systemmätetal där merparten av beslutade verksamhetsmål för budget 2011 följs upp. En del av dessa redovisas endast i årsbokslutet. Redovisningen sker i en matris som för varje målområde redovisar systemmätetal, mål, resultat i delårsrapport samt beskrivning av gränsvärden för resultatvärdering.

Bedömning

Delårsrapporten innehåller ingen avstämning eller bedömning av i budget angivna övergripande strategiska mål eller strategiska mål per verksamhet. Fullmäktige kan av delårsrapporten endast bedöma måluppfyllelsen för angivna verksamhetsmål (systemmätetal).

Redovisningen av måluppfyllelsen för angivna systemmätetal sker på ett strukturerat och pedagogiskt sätt. För varje mål i bilagan finns en markering som i färg visar landstingsstyrelsens bedömning av resultat per tertiäl 2. Rött betecknar att målet inte är uppfyllt, gult att det delvis är uppfyllt och grönt att målet är uppfyllt. Till viss del redovisas måluppfyllelsen på ett tillfredsställande sätt. Vi bedömer att resultatredovisningen kan utvecklas. Det förekommer systemmätetal vars gränsvärden ej är definierade eller vars resultat inte fullt ut kan värderas.

Av 38 redovisade verksamhetsmål/systemmätetal för ändamålsenlig och kostnads-effektiv verksamhet anses sjutton vara uppfyllda, nio delvis vara uppfyllda och tolv inte vara uppfyllda. I löptext sker också en avstämning av verksamhetsmålen under respektive område. För flera verksamhetsmål ges en översiktlig beskrivning av åtgärdsförslag för att nå målen.

Vi bedömer att den avstämning som görs av verksamhetsmålen per augusti 2011 är realistisk. Vi har i vår granskning inte funnit något som tyder på att måluppfyllelsen avseende verksamheten för de mål som redovisas är oförenliga med de av fullmäktige fastställda målen för verksamheten i budget 2011. Det finns dock ett antal mål/systemmätetal för vilka avrapporteringen sker först i årsredovisningen. Måluppfyllelsen för dessa mål/systemmätetal kan vi därför inte uttala oss om.

Det faktum att två tredjedelar av redovisade verksamhetsmål är helt eller delvis uppfyllda per tertiäl 2 indikerar att verksamhetsstyrningen är verkningsfull.

Vi konstaterar samtidigt att nästan en tredjedel av målen inte uppnås. Vi bedömer därför att måluppfyllelsen inte når upp till de mål om god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Någon bedömning av om verksamhetsmålen kommer att uppnås för år 2011 görs inte av landstingsstyrelsen i delårsrapporten. Baserat på den samlade information som ges i delårsrapporten är det för oss svårt att bedöma förutsättningarna för att samtliga verksamhetsmål kommer att uppnås.

3.3 Den översiktliga redogörelsens (förvaltningsberättelsens) innehåll och struktur

Förvaltningsberättelsen omfattar avsnitten god måluppfyllelse 2011 – men finansiella utmaningar ”står för dörren” (sammanfattning), verksamhet (primärvård, specialiserad vård, tandvård, övrig hälso- och sjukvård, utbildning, kultur, allmän regional utveckling, trafik och infrastruktur, medarbetare, miljö) och ekonomi. Under varje avsnitt finns en redogörelse för händelser av betydelse under året. För varje avsnitt finns en redogörelse utifrån de fyra perspektiv som landstingsfullmäktige har beslutat om.

Vidare finns kommentarer kring personalperspektiv och sjukfrånvaro. I rapporten redovisas förändrat antal årsarbetare (total och per yrkeskategori), genomsnittlig tjänstgöringsgrad, frisknärvaro och sjukfrånvaro. Sjukfrånvaron redovisas inte i enlighet med kraven i KRL 4:1a.

Sammanställd redovisning saknas, men information om ekonomi och verksamhet för vissa av bolagen inom ”koncernen” finns till viss del. Utvecklingspotential finns vad avser beskrivningen av ekonomi och verksamhet för hel- och delägda företag.

Pensionsmedelsförvaltningen är inte uppställd utifrån rekommendation 7:1 från Rådet för Kommunal Redovisning. I delårsrapporten anges att värdesäkring av hela pensionsskulden t o m augusti har kostat 179 mnkr.

En samlad redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställs för den löpande verksamheten (driftredovisning) har tagits fram och ingår i delårsrapporten. Av detta material framgår att det för verksamheterna prognostiseras ett överskott mot budget om 30 mnkr vid årets slut, därav – 3,1 mnkr för hälso- och sjukvården och 33,1 mnkr för regional utveckling.

Bedömning

Vi bedömer att förvaltningsberättelsen är strukturerad och följer de direktiv som ges från fullmäktige i form av budget. Innehållet är informativt i sina delar men det är svårt att enkelt få en helhetsbild.

Utvecklingspotential finns med avseende på beskrivning av ekonomi och verksamhet hos ägda företag, rapportering av sjukskrivningen och redovisningen av pensionsmedelsförvaltningen. Förvaltningsberättelsen saknar en omvärldsbeskrivning med kommentarer kring exempelvis skatteintäkter och läkemedel. Effekter vad gäller eventuella ändringar i utjämningsystemet finns dock beskrivna.

Sammanfattningsvis bedömer vi att förvaltningsberättelsen uppfyller lagens krav på innehåll, men att det finns utrymme för förbättring.

3.4 Resultatanalys

Prognosen för helåret pekar på ett resultat om 235 mnkr, vilket är 44 mnkr bättre än budgeterat. Avvikelsen beror på:

- Verksamhetens nettokostnad avviker med + 30 mnkr mot budget
- Skatteintäkter förväntas bli 71 mnkr högre än budget.
- Generella statsbidrag och utjämning förväntas bli 1 mnkr högre än budget.
- Finansnettot avviker med – 58 mnkr mot budget.

Avvikelsen avseende skatteintäkterna baseras på SKLs prognos i augusti. Överskottet avseende verksamhetens nettokostnader förklaras främst av riktade statliga bidrag om 30 mnkr (Senior Alert, palliativregistret och patientsäkerhet) och överskott för läkemedelskostnaderna om 11 mnkr. Underskottet avseende finansnettot förklaras främst av värdesäkringen av pensionsavtalet. Risknivån i landstingets totala portfölj anges som låg i delårsrapporten.

Någon avstämning mot balanskravet har inte gjorts i delårsrapporten. Enligt uppgift uppgår prognostiserat resultat 2011 till 227 mnkr utifrån en beräkning för blandmodellen, dvs balanskravet uppfylls. Enligt uppgift klarar landstinget balanskravet för år 2011 om det skulle bli så att effekterna av ändrad ränteberäkning skall bokföras på år 2011.

3.5 Nämndernas budgetuppföljning och prognos

I delårsrapporten framgår att primärvården prognostiserar ett överskott gentemot budget (2,4 mnkr). Den specialiserade vården prognostiserar ett sammantaget underskott (- 46,4 mnkr), varav somatisk vård (- 63,7 mnkr) och psykiatrisk vård (17,3 mnkr). Tandvården prognostiserar också ett underskott (- 8,7 mnkr). För övrig hälso- och sjukvård (4,9 mnkr), utbildning (1,6 mnkr), kultur (1,2 mnkr) och allmän regional utveckling (0,1 mnkr) prognostiseras ett överskott eller ett noll-resultat. Delårsrapporten innehåller ingen redovisning av resultat på förvaltningsnivå.

I delårsrapporten framgår kortfattat förklaringar till prognostiserat resultat för de olika områdena.

Det är, enligt vår bedömning, viktigt att förvaltningarna fortsätter att vidta åtgärder, så att den ekonomiska utvecklingen följer fullmäktiges antagna målsättningar om en ekonomi i balans.

2011-10-04